

Przemysław Polak, Danuta Polak

Wykorzystanie tradycyjnych źródeł i Internetu w pozyskiwaniu informacji przez studentów Szkoły Głównej Handlowej

Ekonomiczne Problemy Usług nr 57, 453-460

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEMYSŁAW POLAK, DANUTA POLAK

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ppolak@sgh.waw.pl, dpolak@sgh.waw.pl

WYKORZYSTANIE TRADYCYJNYCH ŹRÓDEŁ I INTERNETU W POZYSKIWANIU INFORMACJI PRZEZ STUDENTÓW SZKOŁY GŁÓWNEJ HANDLOWEJ

Wprowadzenie

Internet stanowi coraz ważniejsze źródło informacji. Szczególnie młodsze pokolenia, na czele ze studentami, są przyzwyczajone do powszechnego korzystania z niego¹. Dotyczy to także działań autoedukacyjnych. Na przykład, badania przeprowadzone na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, jednoznacznie pokazują, że środki informatyczne są najpopularniejszymi narzędziami wykorzystywanymi w autoedukacji. Bardzo wysoki i wysoki stopień wykorzystania Internetu wskazało 95,2% respondentów, co było najwyższym wynikiem. Na drugim miejscu znalazł się komputer (90,6% wskazań), a dopiero na trzecim podręczniki (72,2%). Ponad pięćdziesięcioprocentowe wysokie i bardzo wysokie wykorzystanie środków autoedukacji osiągnęła jeszcze tylko telewizja (50,8%). Pozostałe środki, takie jak fachowe czasopisma, encyklopedie, słowniki, leksykony, poradniki zawodowe, radio i sprzęt audiowizualny, znalazły się poniżej tego progu².

¹ Zobacz np.: Grzywińska-Rapca M., *Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych przez studentów*, w: J. Goliński, K. Krauze (red.), *Współczesne aspekty informacji*, Monografie i Opracowania 551, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2008, s. 113-119; Mazur M., *Środki i metody informatyki wspomagające studia na kierunkach ekonomicznych*, w: A. Szewczyk (red.), *Dydaktyka informatyki i informatyka w dydaktyce*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2006, s. 168-171.

² Prymak T., *Sposoby podejmowania przez studentów działań autoedukacyjnych*, E-mentor, 2010, nr 1(33), s. 70.

Ten, jak najbardziej pozytywny, trend rozwoju społeczeństwa informacyjnego wiąże się jednak także z negatywnymi zjawiskami. Dostępność i łatwość przetwarzania informacji często nie pociągają za sobą refleksji nad ich wiarygodnością³. Szczególnie nauczyciele i wykładowcy akademicki zauważają, że studenci często ograniczają się wyłącznie do pozyskiwania informacji z Internetu i bezrefleksyjnego ich wykorzystywania. W efekcie prowadzić to może do rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, a łatwość kopiowania informacji z Internetu może prowokować do popełniania plagiatów.

1. Cel i metoda badań

Celem przeprowadzonego w Szkole Głównej Handlowej (SGH) badania było sprawdzenie, w jakim stopniu rzeczywiście studenci wykorzystują Internet w pozyskiwaniu informacji, a także jak w relacji do źródeł internetowych prezentuje się wykorzystanie ich tradycyjnych odpowiedników. Badanie przeprowadzone zostało na studentach pierwszego roku studiów stacjonarnych licencjackich, co ułatwiało dotarcie do jednolitej i reprezentatywnej grupy studentów SGH. Łącznie na pierwszy rok stacjonarnych studiów licencjackich przyjęto 806 osób⁴.

Badanie przeprowadzono metodą wypełniania ankiet rozdanych na obowiązkowych zajęciach ćwiczeniowych, stąd osiągnięto stuprocentowy zwrot ankiet. Spośród 131 ankiet jedynie 3 zostały odrzucone ze względu na nierzetelny sposób ich wypełnienia. Ankiety były całkowicie anonimowe.

Ankiety wypełniali wszyscy studenci z losowo wybranych grup ćwiczeniowych. Natomiast przydział studentów do tych grup zależy wyłącznie od kolejności alfabetycznej nazwisk studentów. Ponadto studenci pierwszego roku uczestniczą w takich samych zajęciach obowiązkowych, za wyjątkiem zajęć językowych i wychowania fizycznego, niezależnie od wybranego kierunku studiów. Można więc przyjąć, że dobór próby ma charakter całkowicie losowy i dobrze reprezentuje wszystkich studentów studiów dziennych pierwszego roku SGH.

2. Źródła informacji encyklopedycznych

Informacje encyklopedyczne stanowią istotne źródło informacji, zarówno dla potrzeb ściśle związanych ze studiami, jak i w pozyskiwaniu informacji do różnych

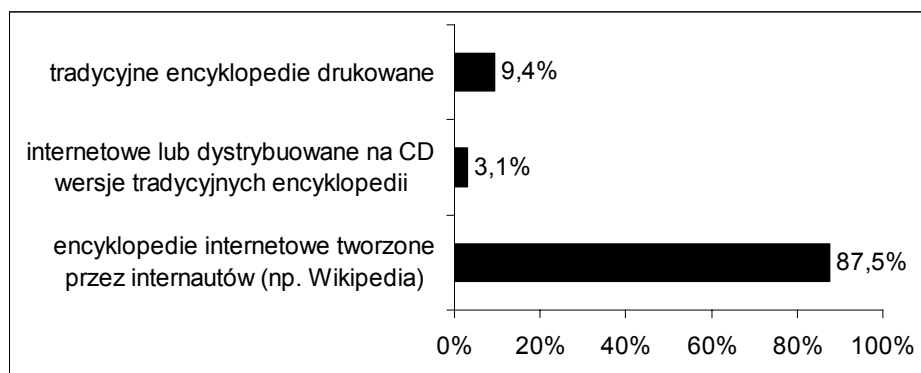
³ Lisewska J., *Internet – wiarygodne źródło informacji czy przypadkowych wiadomości*, w: A. Szewczyk (red.), *Informacja – dobra lub zła nowina*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2004, s. 193-199.

⁴ Towalski R., Biskup J., *Rekrutacja na studia licencjackie 2009/2010*, „Gazeta SGH”, 2009, nr 9(253), s. 18-19.

celów osobistych. Obecnie bardzo dużo uwagi poświęca się Wikipedii jako sztandarowemu przykładowi nowoczesnego systemu udostępniania informacji, zgodnemu z paradygmatem Web 2.0. A właśnie polskojęzyczna Wikipedia należy do największych na świecie⁵.

Zgodnie z oczekiwaniami, ogromna większość ankietowanych wskazała na encyklopedie tworzone przez internautów jako najczęściej wykorzystywane przez nich źródło informacji encyklopedycznych. Jednak prawie 10% respondentów wskazało w tym pytaniu na tradycyjne, drukowane encyklopedie. Najmniejszą popularnością cieszyły się elektroniczne formy tradycyjnych encyklopedii (zob. rysunek 1).

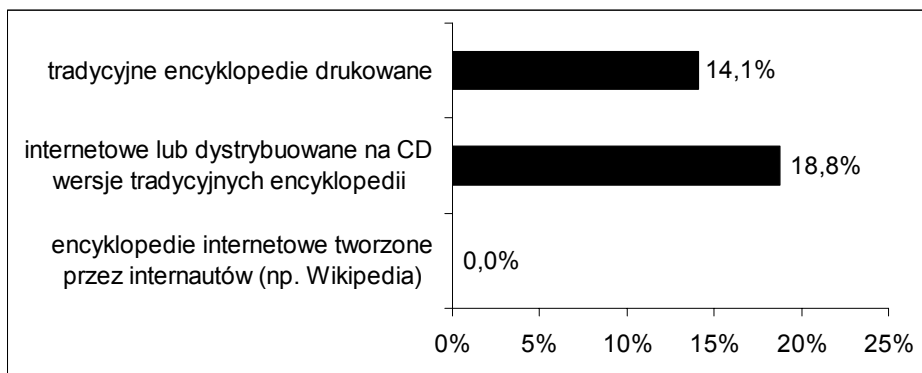
W badaniu opinii negatywnych okazało się, że wszyscy ankietowani korzystają z encyklopedii typu Wiki. Natomiast zupełnie nie korzysta z encyklopedii drukowanych 14,1% respondentów, a elektronicznych form tradycyjnych encyklopedii nie używa 18,8% badanych (zob. rysunek 2). Tylko jeden ankietowany student stwierdził, że korzysta wyłącznie z encyklopedii tworzonych przez internautów.

Rys. 1. Najczęściej wykorzystywane źródła informacji o charakterze encyklopedycznym

Źródło: opracowanie własne.

⁵ http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias

Rys. 2. Odsetek ankietowanych zupełnie niekorzystających z poszczególnych rodzajów encyklopedii

Źródło: opracowanie własne.

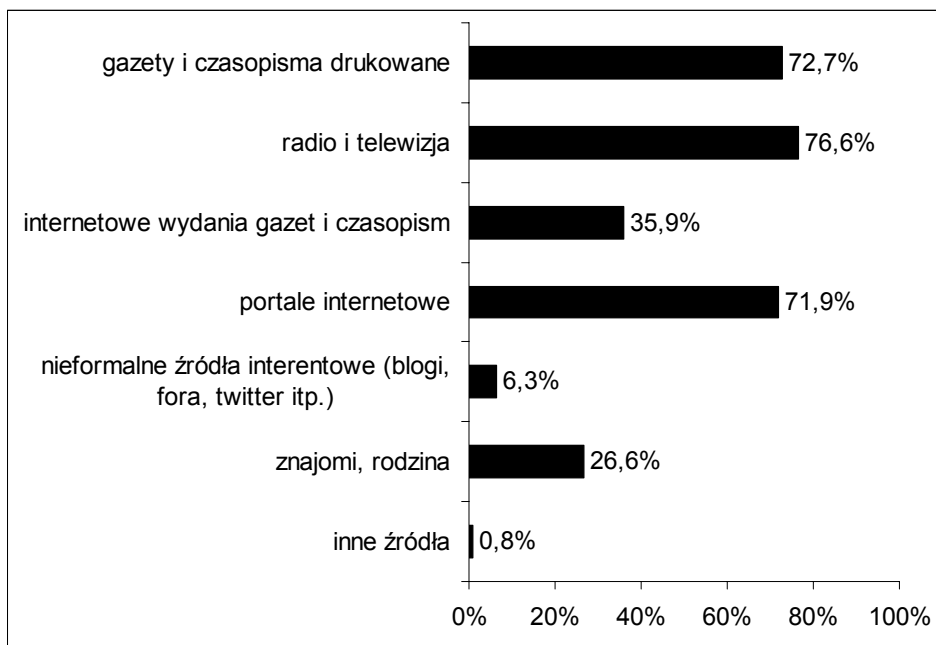
Wyniki wskazują, że Wikipedia i jej podobne publikacje niewątpliwie dominują jako źródło pozyskiwania informacji encyklopedycznych. Jest też wciąż miejsce dla tradycyjnych form drukowanych. Natomiast internetowe i dystrybuowane na CD wersje tradycyjnych encyklopedii, pomimo podobnej metody dostępu do informacji, przegrywają pod względem popularności z Wikipedią.

3. Źródła informacji o wydarzeniach bieżących

Tradycyjnymi źródłami informacji o wydarzeniach bieżących są przede wszystkim radio, telewizja i gazety. Elektroniczne serwisy informacyjne powstały już w latach siedemdziesiątych, najpierw w formie wideotekstu, potem serwisów dostępnych łączami modemowymi. Wyszczególnioną formą serwisów informacyjnych w Internecie są portale internetowe. Tradycyjne media także dostrzegły możliwości wykorzystania Internetu. Większość gazet ma swoje elektroniczne wydania (np. *wyborcza.pl*) lub związane z nimi portale (np. *gazeta.pl*). Stacje radiowe, a także niektóre telewizyjne, szczególnie te o profilu informacyjnym, transmitują również przez Internet. Powstają także stacje emitujące swoje programy wyłącznie tą drogą.

Istotną rolę w informowaniu o bieżących wydarzeniach zawsze odgrywał przekaz bezpośredni od innych ludzi. Ten schemat znalazł swój odpowiednik także w Internecie. O bieżących wydarzeniach można przeczytać na forach czy w blogach, można też otrzymywać komunikaty poprzez Twittera lub inne serwisy społecznościowe.

Celem drugiej części badania było określenie, jakie są główne źródła informacji o bieżących wydarzeniach. Studenci pytani o nie mogli wskazać maksymalnie trzy najczęściej wykorzystywane przez nich źródła – dlatego wyniki nie sumują się do 100% (zob. rysunek 3).

Rys. 3. Najpopularniejsze źródła informacji o bieżących wydarzeniach

Źródło: opracowanie własne.

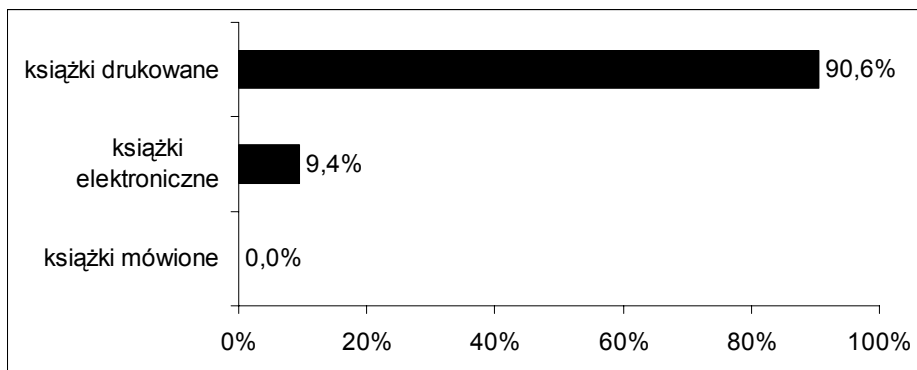
Okazało się, że palmę pierwszeństwa dzierżą tradycyjne media informacyjne: gazety i czasopisma drukowane oraz radio i telewizja. Ale tuż za nimi znalazły się portale internetowe. Natomiast serwisy społecznościowe i inne nieformalne systemy wymiany komunikatów, które są obecnie modnym tematem dyskusji, nie są traktowane przez respondentów jako istotne źródło informacji – nawet na rodzinę i znajomych wskazało ponad czterokrotnie więcej ankietowanych.

Jeden z ankietowanych studentów wskazał inne, niewymienione w ankiecie, źródło informacji o bieżących wydarzeniach – ekrany LCD zawieszone w wagonach metra. Wykorzystywane są one do wyświetlania treści reklamowych, przekładanych krótkimi informacjami z serwisów internetowych Agory, przede wszystkim z gazeta.pl. Prawdopodobnie znacznie więcej osób wskazałoby to źródło, gdyby wymienione zostało w ankiecie, ponieważ SGH znajduje się tuż przy stacji metra.

Warto zauważyć, że podobnie jak niezbyt popularne są elektroniczne wydania tradycyjnych encyklopedii, tak również internetowe wydania papierowych gazet przegrywają z portalami. Tradycyjne media stają więc wobec silnej konkurencji ze strony wyspecjalizowanych mediów internetowych przy próbach przeniesienia swojej działalności do Internetu.

4. Formy czytania książek

Trzecia część badania miała na celu sprawdzenie, czy elektroniczne formy książek zastępują ich tradycyjną postać papierową. Okazało się, że książka drukowana utrzymuje niezagrożoną pozycję dominującą: ponad 90% ankietowanych deklaruje, że najczęściej w ten sposób czyta książki (zob. rysunek 4).

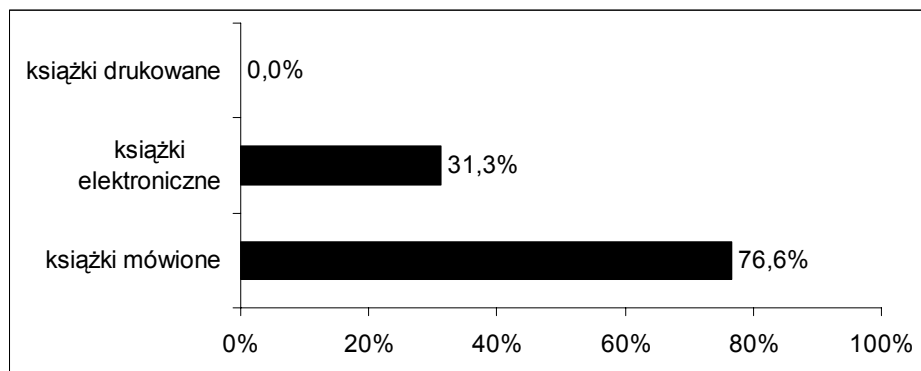

Rys. 4. Najczęściej wykorzystywane formy czytania książek

Źródło: opracowanie własne.

Forma elektroniczna, pomimo łatwości pozyskania, czy to poprzez zakup, czy pozyskanie darmowej (legalnej lub naruszającej prawa autorskie) kopii z Internetu, stanowi jeszcze jedynie rozwiązanie uzupełniające dla tradycyjnych książek. Mniej niż 10% respondentów najczęściej korzysta z tej formy czytelnictwa. Nie doszło do takiej sytuacji jak w przypadku plików mp3, które stały się dominującą formą rozprowadzania muzyki.

Biorąc pod uwagę odpowiedzi negatywne, okazało się, że ponad 31% respondentów zupełnie nie korzysta z e-booków i aż 76,6% nie słucha książek mówionych. Natomiast wszyscy ankietowani czytają książki tradycyjne (zob. rysunek 5).

Rys. 5. Odsetek ankietowanych zupełnie niekorzystających z poszczególnych form czytania książek

Źródło: opracowanie własne.

Interesujące jest bardzo słabe wykorzystanie książek mówionych – aż ponad jedna czwarta ankietowanych w ogóle z nich nie korzysta. Dzieje się tak pomimo wyraźnej obecności informacji o nich w mediach i pojawiających się akcjach promowania audiobooków. Wydaje się więc, że pozostają one formą niszową, adresowaną przede wszystkim do osób niewidomych i słabo widzących.

Podsumowanie

Przedstawione w artykule badanie potwierdza tezę o odejściu od tradycyjnych drukowanych źródeł informacji na rzecz form elektronicznych. Dla wielu studentów Internet nie jest już uzupełnieniem, ale podstawowym miejscem poszukiwania informacji. Jednak nie nastąpił jeszcze całkowity odwrót od tradycyjnych źródeł. Prawie 86% ankietowanych w mniejszym lub większym stopniu wciąż korzysta z drukowanych encyklopedii. Natomiast tradycyjne źródła informacji o bieżących wydarzeniach jeszcze dominują nad nowymi internetowymi formami dystrybucji wiadomości. Również książki drukowane zdecydowanie pozostają formą dominującą nad książkami elektronicznymi i audiobookami.

Badanie przeprowadzono na jednolitej grupie studentów pierwszego roku. Zamiarem autorów jest kontynuowanie badań tego samego rocznika studentów w późniejszych latach, by móc uchwycić ewentualne zmiany ich preferencji. Inną możliwością jest przeprowadzenie takiej samej ankiety na innych grupach – różnych rocznikach lub na uczelniach o odmiennych profilach, tak by przedstawić pełniejszy obraz preferencji.

Literatura

1. Grzywińska-Rapca M., *Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych przez studentów*, w: J. Goliński, K. Krauze (red.), *Współczesne aspekty informacji*, Monografie i Opracowania 551, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2008.
2. Lisewska J., *Internet – wiarygodne źródło informacji czy przypadkowych wiadomości*, w: A. Szewczyk (red.), *Informacja – dobra lub zła nowina*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2004.
3. Mazur M., *Środki i metody informatyki wspomagające studia na kierunkach ekonomicznych*, w: A. Szewczyk (red.), *Dydaktyka informatyki i informatyka w dydaktyce*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2006.
4. Prymak T., *Sposoby podejmowania przez studentów działań autoedukacyjnych*, „E-mentor”, 2010, nr 1(33).
5. Towalski R., Biskup J., *Rekrutacja na studia licencjackie 2009/2010*, „Gazeta SGH”, 2009, nr 9(253).
6. http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias

THE USE OF TRADITIONAL SOURCES AND THE INTERNET IN OBTAINING INFORMATION BY THE STUDENTS OF THE WARSAW SCHOOL OF ECONOMICS

Summary

The paper presents the results of a survey conducted among the freshmen of the first degree studies in the Warsaw School of Economics. The purpose of this study was to examine the extent to which students actually use the Internet for obtaining information, as well as the relation between the use of Internet and traditional printed sources of information.

Translated by Przemysław Polak